

UN LÈXIC DE LA TECNOLOGIA VÍDEO

per Antoni Mercader i Capellà

A

ALTAVEU

Dispositiu que permet transformar el senyal elèctric en impulsos sonors.
ANÀLISI

Captació electromagnètica de la imatge; Relatiu a les càmeres electròniques amb tub analitzador d'imatge.

AUDIO

Conjunt tecnològic referit al comportament auditiu.

Senyal elèctric que transporta la informació auditiva.

AUDIO-VISUAL

De sons i d'imatges alhora.
Informació auditivo-visual.

AUTOMACIÓ

Autoregulació o funcionament autocontrolat.
AV

Denominació que correspon a una segona sèrie comercialitzada de tecnologies de vídeo en blanc i negre de petit format.

B

BARRAT

Exploració del quadre pel feix d'electrons de l'íconoscopi.

Exploració de la cinta pel capçal del magnetoscopi.

BARRAT ENTRELLAÇAT

Forma d'exploració del quadre alternada, línia sí, línia no.

És regulat per EIA al Japó i a l'Amèrica del Nord i per CCIR a Europa.

BARRAT HELICOÏDAL

Forma d'exploració de la cinta magnètica segons uns traços transversals que contenen tota la informació visual. És regulat per les normes EIAJ, per a magnetoscopis de format petit.

BETA, Sistema

Un dels sistemes de videocassette coplanari de mitja polzada.

La versió més coneguda és la marca registrada Betamax.

"BLUE-BOX", Efecte Vegeu Chroma-Keying

BOBINES DE BARRAT (o deflectores)

Bobines que, d'acord amb el senyal de sincronisme, produeixen els camps magnètics que dirigeixen el feix d'electrons del tub analitzador de la imatge i del tub d'imatge, en la càmera electrònica i en el monitor de vídeo, respectivament.

"BROADCAST"

Terme anglès que significa susceptible de ser emès per ones hertzianes.

C

CÀMERA ELECTRÒNICA

Element analitzador (captador) del so i de la imatge real que transforma la informació visual i auditiva en senyals d'àudio i de vídeo.

CAMP

Meitat d'una imatge completa o quadre.

(els mots)

Segons CCIR (Europa): un camp conté 312 1/2 línies i es repeteix 50 vegades cada segon.

CANAL

Segment o banda de freqüència prefixada per a la transmissió dels senyals.

Segment o banda de l'espectre de radiofreqüència fixada internacionalment per a les emissions televisives.

CANÓ ELECTRÒNIC

Càtode del tub de raigs catòdics.

CÀRREGA, Sistema de

Forma en què la cinta queda enfilada en el magnetoscopi i per davant els capçals.

"CASSETTE"

Contenedor tancat de la cinta. N'hi ha de coplanaris (U-màtic, VHS, Beta i Vídeo 2000) i de coaxials (VCR i SVR).

"CATHODE RAY TUBE"

Expressió anglesa que designa el tub de raigs catòdics.

CAPÇAL

O *cap*. Electroimant que produeix el camp magnètic que transfereix el senyal elèctric a un suport elèctric o que llegeix el senyal elèctric d'un suport magnètic.

CCIR

Sigla de la Commission Consultative Internationale de Radiodiffusion; és emprada per a designar la normativa tecnològica europea que regula les emissions televisives.

CÈL·LULA FOTOELÈCTRICA

Dispositiu fonamental en el vídeo i la televisió que serveix per a la transformació d'energia lluminosa en energia elèctrica; és un dels components bàsics del tub analitzador d'imatge.

"CHROMA-KEYING"

Terme anglès que designa l'efecte especial que consisteix a inserir imatges en color o parts d'elles sobre una altra imatge també en color. Aquest efecte, anomenat *Blue-box*, s'aconsegueix mitjançant l'ús d'una coloració blava especial que permet fer la inserció en color.

CINESCOPI

Instrument emprat per a transferir sobre un suport químic (film) la imatge i el so d'un enregistrament magnètic.

La seva abreviatura *Kine* (de l'anglès *Kinescope*) serveix per a designar les pel·lícules obtingudes per aquest procediment.

CINTA MAGNÈTICA

Cinta plàstica recoberta d'òxids metàl·lics que s'empra com a suport per a la manipulació, l'enregistrament i la reproducció de sons i/o imatges. Les variacions es refereixen generalment a la presentació, la composició dels òxids metàl·lics, l'amplada i el contenidor.

CINTA MAGNETOFÒNICA

Cinta emprada en els magnetòfons.

CINTA VIDEOMAGNETOFÒNICA

Cinta emprada en els magnetoscopis; és anomenada en anglès *videotape*.

CIRCUIT TANCAT

Instal·lació de vídeo que consta bàsicament d'una càmera electrònica, un magnetoscopi (optatiu) i un monitor. S'empra per a donar una informació líneal continuada.

Sistema de transmissió de senyals televisius mitjançant un cable coaxial.

COLORADOR

O *acoloridor*. Instrument emprat per a colorar un senyal vídeo.

COMISSION CONSULTATIVE INTERNATIONALE DE RADIODIFFUSION
Comissió internacional reguladora de les emissions televisives a Europa i per tant establidora de les corresponents normatives (CCIR).

COMMUTADOR

Instrument que permet de seleccionar una imatge determinada d'entre les de diverses càmeres.

CRT

Abreviatura de *Cathode Ray Tube* o tub de raigs catòdics.

CTV

Abreviatura de *Cable Television* o televisió per cable.

CV

Denominació d'una de les primeres sèries comercialitzades de tecnologia de vídeo en blanc i negre i per a formats petits.

D

DEFINICIÓ

Capacitat de "detallar" una imatge magnètica mitjançant les línies horitzontals del barrat del quadre; es manipula actuant sobre la brillantor i el contrast i es mesura per la resolució horitzontal.

"DUB"

Terme anglès que s'empra per a designar el duplicat o la còpia d'un enregistrament original o de primera generació.

Vegeu generació.

E

EDICIÓ

Conjunt d'operacions destinades a obtenir una determinada successió de sons i imatges. Implica el muntatge de so, el muntatge d'imatge, els efectes especials, la retolació...

EIA

Sigla d'Electronic Institute of America; és emprada per a designar el conjunt de normes per a l'anàlisi, la reproducció i la transmissió de sons i imatges magnètiques acceptades a l'Amèrica del Nord i el Japó, en contraposició de les normes europees CCIR.

EIAJ

Sigla d'Electrical Industries Association of Japan; és emprada per a designar el conjunt de normes de fabricació d'una part de la tecnologia *video-tape*. Aquestes es refereixen al format, el barrat de les cintes, la velocitat de la cinta... i sobretot els impulsos de sincronisme.

ENCADENAMENT

Pas gradual d'una imatge magnètica a la següent.

ENQUADRAMENT

Acció d'enregistrar magnèticament una informació sonora i/o visual.
Equival al terme "filmar" o "rodar" en cinematografia.

F

"FEEDBACK"

Terme anglès emprat per a designar l'acció de retorn, la contrareacció o la connexió recíproca. L'aprenentatge és essencialment una forma de *feedback*.

Sistema connectat a si mateix.

FORMAT

Denominació per a distingir les amplades de les cintes.

FREQUÈNCIA

Nombre de vibracions o oscil·lacions per segon d'un senyal. Es mesura en hertz (cicles per segon), que es representen per Hz.

Cal distingir: *frequència de línies, freqüència d'imatges, freqüència de camps...*

FOTOELÈCTRIC, Efecte

Emissió d'electrons fora dels àtoms, per sensibilització dels fotons.

G

GENERACIÓ

Conjunt de còpies o duplicats (*dub*) que es realitzen d'un determinat enregistrament. L'enregistrament original s'anomena *primera generació*, el conjunt de les còpies efectuades a partir d'aquesta, *segona generació*, i així successivament.

GENERADOR D'EFECTES ESPECIALS
O *mesclador*. Instrument que possibilita l'obtenció de determinats efectes visuals i/o sonors a partir d'una informació àudio-visual concreta, sense que impliqui específicament la funció d'enregistrar.

Entre els efectes especials més emprats hi ha: *fosa, cortinetes, Keying, chroma-Keying, negatiu/positiu...*

H

"HARDWARE"

Terme anglès que fa referència al conjunt d'equips i elements materials i tècnics emprats en la confecció d'un programa àudio-visual magnètic.

Es defineix amb relació/oposició a *software*.
Fa referència al sistema estructural.

I

ICONOSCOPI

Tub de raigs catòdics emprat per a la reproducció icònica.

IMATGE

Representació que es produeix pel concurs dels raigs de llum en el focus d'un objectiu òptic.

Terme que es fa servir per a designar el component visual en l'àudio-visual. Quadre complet que segons CCIR és format per dos camps de 312 1/2 línies que es produeixen alternativament 50 vegades cada segon.

INSERCIÓ

Operació que permet d'incloure o substituir imatges o parts d'elles en una cinta enregistrada sense alterar-ne el so i evitant els problemes de sincronisme. Aquesta operació és possible gràcies al fet que els senyals de so, vídeo i sincronismes deixen empremtes separades en la cinta en el moment de l'enregistrament.

K

"KEYING"

Terme anglès emprat per a denominar l'operació d'inserir imatges o parts d'una imatge en blanc i negre sobre una altra imatge.

Vegeu *Chroma-Keying*.

L

LÍNIA

Trajectòria horitzontal del punt lluminós produït en la pantalla luminescent del monitor del vídeo (iconoscopi) pel feix d'electrons. Una imatge televisiva a Europa té 625 línies i a Amèrica del Nord i al Japó 525.

LLAÇ

Manera de col·locar la cinta magnètica en forma d'anell sense fi amb la finalitat d'obtenir una reproducció ininterrompuda. És corrent d'utilitzar el terme anglès *loop*.

M

MAGNETOFON

Element transformador en una instal·lació d'àudio. Estableix el camp magnètic que enregistra sobre la cinta suport el senyal d'àudio i el reproduceix instantàniament.

MAGNETOSCOPI

Element transformador en una instal·lació de vídeo. Estableix el camp magnètic que enregistra en un mateix suport els senyals de vídeo i d'àudio de manera sincrònica i els reproduceix instantàniament. S'anomena també *videoscopi* i *videògraf*; la seva abreviatura és *VTR* (*video-tape-recorder*).

"MASTER"

Terme anglès emprat per a denominar el primer enregistrament o enregistrament original.

MESCLADOR

Instrument emprat en els laboratoris de vídeo per a mesclar la imatge i/o el so en els enregistraments magnètics. És corrent emprar el terme anglès *mixer*.

Vegeu *Generador d'efectes especials*.

MICRÒFON

Instrument capaç de convertir els impulsos sonors en un senyal elèctric. És l'element perceptiu en una instal·lació d'àudio.

"MIXER"

Terme anglès que significa *mesclador*.

MONITOR

Element reproductor en una instal·lació de vídeo. Reprodueix la imatge i/o el so respectivament en una pantalla luminescent d'un iconoscopi o d'un tub d'imatge i en un altaveu, d'acord amb la informació rebuda a través dels senyals d'àudio i de vídeo del magnetoscopi o de la càmera electrònica (directament). Si el senyal és transmès per radiofreqüència, el terme emprat és *receptor-monitor*.

MOSAIC FOTOEMISSOR

Dispositiu del tub analitzador d'imatge de la càmera electrònica en què, de la confluència de la imatge òptica i del feix d'electrons, deriven unes diferències de tensió que originen l'esmentat senyal de vídeo.

Es basa en la cèl·lula fotoelèctrica.

Es denomina també *placa fotoconductiva* o *target* (terme anglès).

MUNTATGE

Apariament per a la disposició discursiva dels materials magnètics (cintes). La *taula de muntatge* és el lloc o el conjunt d'instruments on es realitza el muntatge o la unió de les parts per fer-ne un tot.

MUNTATGE ELECTRÒNIC

Muntatge fet per inversió de la funció del capçal del magnetoscopi passant d'enregistrar a reproduir i viceversa. És el més emprat.

N

NTSC

Sigla de National Television System Committee; és emprada per a designar el sistema americà de reproducció magnètica en color. Els senyals dels tres color primaris són transmesos simultàniament i després se separen i redistribueixen en el receptor-monitor.

Actualment està en vigor el sistema NTSC (*mod*) modificat.

O

OBJECTIU ÒPTIC

Lent o conjunt de lents que produeix una imatge visual virtual invertida.

"OFF"

Terme emprat per a designar que la persona que parla no és en el camp visual de la imatge. La forma més corrent d'emprar aquest terme és mitjançant l'expressió "veu en *off*".

"OPEN REEL"

Expressió anglesa que designa el contenidor de la cinta en bobina oberta o rodet.

P

PAL

Sigla de Phase Alternation Line; és emprada per a designar el sistema alemany de reproducció en color. És una variació i perfeccionament automatitzat del sistema americà de reproducció en color NTSC.

PANTALLA LUMINESCENT

Pantalla de l'iconoscopi (monitor de vídeo) o ànode, en el tub de raigs catòdics, que en rebre un electró produeix un punt lluminós.

PLACA FOTOCONDUCTIVA

Vegeu *Mosaic fotoemissor*.

"PLAY-BACK"

Terme anglès emprat per a designar la substitució de la informació sonora d'un enregistrament per una altra enregistrada independentment d'aquest.

"PORTAPACK"

Terme anglès amb què es denomina un magnetoscopi portable d'un format no superior a 3/4 de polzada.

POSTPRODUCCIÓ

Denominació que generalitza totes les tasques i els treballs que es deriven de la realització/producció d'una cinta o producte de vídeo.

PROJECTOR DE VÍDEO

Instrument que fa possible, a partir de tubs d'excursionat potència, la projecció òptica de la imatge magnètica i la seva ampliació sobre superfícies opaques (pantalla gran).

Q

QUADRE

Imatge magnètica completa que és formada per dos camps de 312,5 o 262,5 línies que es produeixen 50 o 60 vegades cada segon, segons que es tracti de les normes CCIR (Europa) o de l'EIA (Amèrica, Japó).

R

RADIOFREQUÈNCIA

Freqüència de les ones electromagnètiques emprades en les radiocomunicacions. Nor-

malment són compreses entre 3 KHz i 300.000 MHz. Aquest interval ha estat distribuït en bandes segons convenis internacionals.

RECEPTOR-MONITOR

Vegeu *Monitor*.

REPICAR

Vegeu *Transferència*.

RF

Abreviatura de radiofreqüència.

REPRODUCCIÓ

Funció del magnetoscopi i del monitor de descodificar els senyals d'àudio i de vídeo.

RESOLUCIÓ HORITZONTAL

Mesura emprada per a quantificar la definició d'una reproducció d'imatge en nombre de línies o MHz.

RESPOSTA DE FREQUÈNCIA

O d'*audiofreqüència*. Límit entre els quals es mou un senyal d'àudio.

S

SECAM

Sigla de *Sequentielle gouleur à Mémoire*; és emprada per a designar el sistema francès de reproducció magnètica en color. Els senyals cromàtics són transmesos alternadament i un dispositiu de "memòria" en el receptor coordina la seqüència dels colors bàsics.

SECTOR DE VÍDEO

Conjunt de persones, ambients i/o relacions que, amb consciència estricta de sector —en el sentit professional/gremial del terme— o no, promouen, possibiliten i treballen a l'entorn del *video-tape* de manera suficientment diferenciada i amb una mínima perspectiva històrica.

SEG

Abreviatura de *Special Effects Generator* o generador d'efectes especials.

SENYAL

Corrent elèctric que "transporta" la informació visual (vídeo) i la informació auditiva. Es mesura en termes d'amplitud i freqüència.

SINCRONITZACIÓ

Sistema que coordina l'obtenció d'imatges i sons coherents amb la realitat exterior que es pretén de reproduir.

Conjunt d'impulsos elèctrics superposats a la informació de la imatge en el senyal de vídeo que regulen els camps magnètics d'anàlisi i reproducció.

SINTETITZADOR DE VÍDEO

Instrument emprat per a la generació i/o manipulació de la imatge magnètica. Fonamentalment té el seu origen en el sintetitzador sonor (musical).

"SOFTWARE"

Terme anglès que fa referència a la concepció i el programa emprats en la confecció d'un producte àudio-visual.

Es defineix amb relació/oposició a *hardware* i fa referència al component processual.

SOROLL

Distorsió o interferència en una transmissió/enregistrament/reproducció de vídeo.

SVR

Sistema de *cassette* coaxial, emparentat amb el sistema *VCR*, el qual supera en prestacions i avantatges tècnics.

T

"TAPE"

Vegeu *Video-tape*.

"TARGET"

Vegeu *Mosaic fotoemissor*.

TBC

LA GALAXIA VIDEO
EL PRIMER VOCABULARI VIDEO EN CATALA
CINC ANYS DE DEBATS SOBRE LA RECERCA
LA INGENIERIA A CATALUNYA
L'ORGANITZACIÓ EUROPEA PER A LA RECERCA NUCLEAR ICBENI
ENTREVISTA AMB MANRIU, CARDONA
ELS FORMATGES A CATALUNYA

Abreviatura de *Time-Base Corrector* o corrector base de temps.

TELE-CINEMA

Instrument que possibilita la transferència d'informació visual química (cinema i diapositives) a informació magnètica (*videotape* i videodisc).

TELEVISIÓ

Transmissió sincrònica de sons i imatges i la seva recepció simultània.

Tot l'aparell sociopolític i econòmic al voltant del mitjà televisiu.

TELEVISIÓ PER CABLE

Transmissió de sons i imatges obtinguda amb la connexió directa a través d'un cable entre el monitor i la càmera.

"TRACKING"

Terme anglès emprat per a designar la tensió d'arrossegament de la cinta. És un element a tenir en compte a l'hora d'enregistrar i reproduir una cinta.

TRANSFERÈNCIA

Operació de copiar o duplicar un enregistrament magnètic.

TUB ANALITZADOR D'IMATGE

Denominació específica de l'iconoscopi de la càmera electrònica.

TUB D'IMATGE

Denominació específica de l'iconoscopi reproductor en el monitor de vídeo.

TUB DE RAIGS CATÒDICS

Dispositiu bàsic que consta d'una pantalla o superfície (ànode), on incideixen els electrons provinents del canó electrònic (càtode) a partir del qual es poden obtenir, entre d'altres, la lectura i la reproducció electròniques d'una imatge (iconoscopi).

U

U-MÀTIC

Marca registrada d'un sistema de videocassette que empra cinta de 3/4 de polzada i que és el model més compatible i utilitzat per a finalitats educatives, industrials, artístiques, científiques...

V

VCR

Abreviatura de *video-cassette-recorder*; és un

dels sistemes de videocassette coaxial de 1/2 polzada per a finalitats domèstiques i recreatives. Actualment en franca decadència.

VHS

Sigla de Video Home System. És un dels sistemes de videocassette coplanari de 1/2 polzada per a finalitats especialment domèstiques i recreatives.

VIDEO

En el llenguatge generalitzat, tot allò que fa referència a la manipulació i/o enregistrament i/o reproducció de sons i imatges per procediments magnètics de manera sincrònica i simultània.

Forma de referir-se a l'àudio-visual magnètic. Abreviatura de *video-tape*.

VIDEO 2.000

Marca registrada d'un sistema de videocassette domèstic de 1/2 polzada que, d'entre altres particularitats, és de llarga durada (8 hores).

VIDEOCASSETTE

Àudio-visual format per un contenidor en el qual la cinta magnètica discorre entre dues bobines o rodets.

VIDEODISC

Àudio-visual magnètic que empra com a suport un disc magnètic.

VIDEOGRAF

Vegeu *Magnetoscopi*.

VIDEOSCOPI

Vegeu *Magnetoscopi*.

"VIDEOPLAYER"

Terme anglès que designa el magnetoscopi destinat únicament a la lectura de cintes.

"VIDEO-TAPE"

Àudio-visual magnètic que empra com a suport la cinta d'òxids metàl·lics. Cal diferenciar entre el terme anglès *videotape*, o cinta de vídeo i el terme genèric *video-tape*, que es refereix a la tecnologia.

"VIDEO-TAPE-RECORDER"

Denominació anglesa de *magnetoscopi de cinta*.

"VIDEO-TAPE-RECORDING"

Denominació genèrica emprada per a referir-se a l'enregistrament i/o reproducció de cinta magnètica.

"VIDICON"

Model de tub d'imatge (iconoscopi) més usual en els equips de vídeo de petit format.

VISIONAMENT

Acció de veure i escoltar un producte àudio-visual.

VTR

Abreviatura de *video-tape-recorder*.

Z

"ZOOM"

Terme anglès que designa un objectiu múltiple d'òptica complexa que permet d'apropar-se o allunyar-se de l'objecte d'una manera automàtica.

(Antoni Mercader)